

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Uredništvo in uprava, Strussmajerjev trg 1.
Telefon št. 73.

Leto XXIII.

Kranj, 7. januarja 1939

Št. 1.

Izhaja vsako soboto.
Naročnina: celoletno 40,- din, polletno 20,- din,
četrtletno 10,- din.

Resnica ali pravica?

Sedim ob svojem radio-aparatu in z neko slastjo vrtim postajo za postajo, da ob tem čudežu moderne tehnike obidem vse postaje. Nehote me prešine misel na skrivnostno rojstvo v tihi betlehemske noči pred dvatisočletjem, ki smo ga praznovali pred 14 dnevi. Prvi misli se takoj pridruži druga, vprašujoča: Ali ni vsa lepota minulih božičnih praznikov v času moderne tehnike in znanosti samo več pravljica, lepa otroška pravljica?

Kako zelo se je v dvatisočletju v očeh človeštva spremenil obraz zemlje! Nekoč je človek svojo zemljo zrl kot središče stvarstva, danes jo pozna samo še kot neznanostno zrnec v zvezdnatem morju vesoljstva. Nekoč je človeško oko zrl v divji, neukročeni naravi svet dobrih in zlih duhov, danes spoznava človeški duh v vsem naravnem živju in bitju železni paragraf neizprosnih naravnih zakonov. S kolikim triumfom je v stoletjih moderna znanost odkrivala čudeza v zemlji, na njej in nad njo, da človek strmi nad kopo človeške modrosti. In še umetnost v času tiskarskega stroja, filma, radioaparata in stotere druge tehnike, kako obsežna, kako pestra! Pa moderna država s svojim aparatom, s katerim sega v zadnjo vasico, s svojimi paragrafi dosega slehernega človeka, vse upravlja, vzgaja, razsoja o krivici in pravici.

Kako velikanska sprememba v človeških očeh po razdobju dvatisočletja! Torej imajo oni, ki govorijo o triumfu sodobne tehnike in znanosti, prav in smo res v vsestranskem razvoju na napredku? Potem je torej ona betlehemska noč, ki jo vidimo tako lepo na naših domačih slovenskih jasticah, samo še pravljica? Potem je Cerkev, rojena v tisti noči z vsemi svojimi nauki samo preživela zgodba, ki ne more več ukleniti za napredkom stremečega človeškega duha v železne okove?

Torej napredek? Nekoč despotizem, suženjstvo, zatiranje malih, diktature, hinavščina, beda in stiska — in danes? Nekoč človek nemiren v svoji duši, poln hrepenenja po Odršeniku — in danes? Nekoč človek z neutrušnim hrepenenjem po odgovoru na vprašanja za ciljem svojega živja in bitja, za zadnjim smislom svoje narave, za onostranstvom — in danes? Torej tudi človek po dvatisoč letih ni več ostal, kakršen je bil?

Vsa človeška narava se upre ob teh mislih. Saj je tudi po dvatisočletju na svetu toliko despotije in tiranije, suženjstva, zatiranja, hinavščine in bede! Saj je moderni človek postal le še nemirnejši v svoji duši in s strastjo hlepi za odgovori, ali je Bog, ali je onostranstvo, zakaj živim, zakaj trpim? Saj vse v modernem človeku hrepeni za Bogom in če ne najde krščanskega Boga, si ga skuša ustvariti v denarju, sili, ugodju, časti! Saj ob vsej moderni stvarnosti moderni človek kriči za odrešilnim evangelijem in če ga ne najde v krščanski blagovesti, si ga skuša nadomestiti z nacionalizmi, fašizmi, komunizmi! Saj je še vedno kljub vsej svobodoljubnosti moderni človek v svoji nemoči steza roke za očetom in voditeljem, in če ga ne najde v vidnem očetu in poglavarju rimske Cerkve, se z vso strastjo svoje duše oklepa Stalina in podobnih!

Toda po dvatisočletju je človek ostal, kakršen je bil. Vse velikanski napredek dvatisočletja ni zamogel prav nič doprinesti k napredku najbistvenejšega v človeku, njegove duhnosti in aravnosti. Vse velikanski napredek stoletij ni mogel razrešiti vprašanj, ni mogel odpraviti nasilja, krivic in gorja. Človeku se zdi, da se je slabost in slabotnost človeške narave po vseh teh modernih iznajdbah le še stopnjevala, da se je ob bogatenju znanja oboževal tudi človeški demonizem, da se je ob tisočih rekordih sodobne tehnike stopnjevala tudi krivica in da se je človeštvo s svojim krikom po svobodi in padalo v tisočero novo suženjstvo in odvisnost.

V tej luči mi vstaja prva betlehemska noč v žaru vse svoje veličastnosti. Pota vseh sodobnih rodov vodijo, četudi morda po ovinkih,

k jasticam, katerih spomin še vedno živi med nami. Bolj kot nekdaj pretresa sedanjega človeka notranji nemir. Za to nam je pa dokaz vsa razrvanost kulturnih, gospodarskih, družabnih in političnih prilik, ki se stopnjuje baš v našem času do najsilnejše brutalnosti, do najnesmiselnijšega uničevanja in do najnesrečnejše bede in stiske. Iz sodobnih revolucij, vojn in kriz se sliši še vedno en sam krik pričakovanja: Pridi, ki naj rešiš svet!

Te misli so me obšle, ko sem poslušal radio. Vsa godba, koncerti, petje, vse se mi je zdelo kot en sam krik po Njem, ki naj odpravi vse krivice, zahrbtnosti, nasilja in laži.

Latinski sestre

To sta Italija in Francija. Takoj po monakovskem dogodku, ki je ob navzočnosti francoskega zastopnika odločil znano usodo Čehoslovaške, je pariški tisk zavzel zelo prijazno stališče. Poudarila, da morata „latinski sestre“, Francija in Italija najti skupno vzajemno pot, ki ju naj vodi v bodoče v prijateljstvu skupaj, so bili na dnevnem redu. Očividno je bilo to francosko stališče nekam prisiljeno, ali pa ga je diktiral pritisk strahu pred novimi predvidenimi dogodki, ki se zadnje dni polagoma razvijajo in pojavljajo na evropskem poprišču.

Kakšni pa naj bi bili ti predvideni dogodki? Dogodki v rimskem parlamentu jih jasno prikazujejo. Fašistična „stranka, katera“ vodi vlado in vodi Italijo po njenih sedanjih potih, zahteva Tunizijo in Korziko. To je cena Italije za njeno sodelovanje v Monakovu z Hitlerjem. Tragično in obenem zanimivo. Ali ne kaže s kakšnimi državniki sta Chamberlain in Daladier podpisala monakovski dogovor, ko

sta žrtvovala Čeha, misleč, da bosta s tem sama sebe rešila pred bodočnostjo.

Ni dvoma, da je Mussolini dobil od Hitlerja zagotovilo, da mu bo ta pomagal proti Franciji. Podoba je, da sta naredila jasen načrt. Hitler bo imel proste roke v srednji Evropi in na vzhodu. Mussolini pa hoče biti neomejen gospodar v Sredozemskem morju in da si zavaruje to, bo polagoma gledal na to, da zasede vsa obrežja, kakor so jih imeli pod oblastjo pred tisočletji Rimljani. Korzika in gotov del Španije ter Tunizija je njegova prva cena. Drugo pride še pozneje.

Francija je v precepu. Anglieži so kaj nezanesljivi zavezniki. Pa tudi če ostanejo zvesti v tej zadevi, kaj štejeta zdaj Anglija in Francija? Mussolini in Hitler se jih bojita. Preje bi morda še pomislila, zdaj imata hrbe popolnoma zavarovane. S Francijo in Anglijo obracunata če treba pred zajtrkom. To so torej tisti aduti, ki so bili skriti v rokavu v Monakovem. Pretkana diplomata sta Hitler in Mussolini. Daladier in Chamberlain sta za nju kakor dva pritlikavca.

Francija je poslala svojega ministrskega predsednika na Korziko in v Tunizijo. S tem je hotela pokazati, da noče pristati na italijanske zahteve. Francoski listi poročajo o navdušenih sprejemih, italijansko časopisje pa poroča, da so v Tuniziji kaj zmedene razmere.

Os Rim-Berlin-Tokio, protikomunistična zveza, je do sedaj še vedno popolnoma uspela v vseh svojih podjetjih. Skoraj ni dvoma, da Italija ne bi tudi sedaj uspela, saj ji stoji ob strani Nemčija, na daljnem vzhodu pa ji s svojo akcijo pomaga Japonska.

Čudna je usoda, da se nahaja sedaj Francija v podobnem položaju kot Čehoslovaška pred dogodki v Monakovem!

Živi in umirajoči narod

Francoski katoliški list „L'Union Catholique“ je nedavno priobčil pretresljivo sliko o padanju rojstev v Franciji in o moralnih vzrokih tega žalostnega pojava. Takole pravi: „Leta 1868. je bilo v Franciji 1.054.000 rojstev, leta 1913. je to število padlo na 790.000, leta 1936. na 650.000. Leta 1935. je bilo že 17.000 mrtličev več kot novorojenih otrok, l. 1936. pa 12.000. Dežela, ki ima vsako leto več krst kot zibelk, je prava izumirajoča dežela. Gotovo so zakoni in gospodarske razmere tudi sovzroki tega pojava. Toda zlo je mnogo globlje in se zgolj s finančnimi sredstvi ne more odpraviti. Nekdanji radikalni minister Duech je dejal: Potrebovali bi kako izmed takih moralnih moči, kakor smo jih imeli v nekdajšnjih časih, da bi mogli plavati proti temu toku. Toda bič modernega skepticizma je skoraj vse te sile ubil.“ In Clemenceau je dejal: „Vsi napor, da bi dvignili število naših rojstev, so brez velike moralne obnovitve brezupni.“

Pogljemo pokrajine, v katerih je število rojstev najnižje. Sta namreč dve Franciji: ena živa in ena izumirajoča. Živa Francija obsega: Normandijo, Maine, Bretonske, Vandeo, Pas de-Calais in severne pokrajine, Alzaško in Lotaringijo in zahodne province Savojsko, Lozero in Cantal, deželo Baskov in Korziko. To so pokrajine, ki so ostale krščanske. Izumirajoča Francija pa obsega: velika mesta, pokrajine srednje in južne Francije. To so pokrajine, ki so popolnoma laizirane in ki stojijo na čelu svobodomiselnih gibanj. Te imajo rekord v izumiranju ljudstva. Gustav Herve, ki je pozneje konvertiral, je pisal leta 1924, ko je bil še svobodomislec: „Samo slepec bi mogel tajiti, da med ugašanjem religiozne vernosti

ni naraščanjem ljudskega izumiranja ne obstoji ozka zveza. Za nas republikanske svobodomislece je silno mučno, ko moramo ugotoviti, da so naši predniki, čeprav so bili dobri rodoljubi, dolgih 150 let v eni temeljni točki ubirali popolnoma napačno pot in da je njihovo svobodomiselnost našo deželo zamorilo. Ali se naša ošabnost upira pravilnim zaključkom? In vendar: ali ni bolje, tako temeljno pomoto priznati, kakor pa Francijo še dalje voditi in dopustiti, da izgublja svoje ljudstvo? Laizacija s tem, da je izpodkopala religiozno verozanje, ni dosegla nič drugega, kakor da je v dušah zamorila tiste bistvene studence, ki dajejo veselje nad rojstvi, namreč strah pred božjimi zakoni, pogum za žrtve in smisel za veličino očetovstva in materinstva.“

Pavel Dudon pa je pisal nekako v istem času: „Zločinstva med mladino so tako narasla, da so policijski uradniki dobila navodila, naj prave številke zamože. Na svetovni razstavi leta 1900. v paviljonu za narodno gospodarstvo teh podatkov ni bilo in moral sem v paviljonu za narodni tisk splezati po lestvi, da sem prišel do teh statistik, ki so bile razstavljene v čudovito drobnem tisku.“

Poslanec Maurice Allard, tudi svobodomislec, pa je pred kratkim priznal: „S tem, da so ubili Boga, so odpravili vsako naravnost. Ne prikrivajmo si. Jaz vsaj sem pripravljen priznati: Če je Bog mrt, tudi nobene dolžnosti ni več. Francija ima 12.000 župnij brez duhovnika, in dežela, ki dopusti, da ji duhovstvo tako izumre, gre v resnici v samomor.“

Te in podobne jeremijade francoskega naroda so dokaz, kam je Francija prišla pod vodstvom framazonstva.

Škofja Loka v letu 1938

Ko stopamo v novo leto, je prav, da se ob zaključku starega leta ozremo za 365 dni nazaj, da napravimo iz doživetij v njih zaključek, ki naj nam bi koristil za nadaljnjih 365 dni v letošnjem letu, oziroma v vsem nadaljnjem življenju družbe kot celota in vsakega posameznika.

Ni naša naloga, da bi razmišljali, kaj se je zgodilo zunaj po svetu, ne, ampak pogledjmo kako smo preživeli to leto mi tu v naši Škofji Loki in recimo še v njenem okraju. Vprašajmo se, ali smo s tem letom zadovoljni? Kako je bilo na splošno, ali boljše, ali slabše kot prejšnja leta. Če je malo resneje pomislimo,

moramo takoj priznati, da je bil splošni položaj precej boljši kot prejšnja leta. Zlasti pomislimo na

veliko zboljšanje splošnega gospodarstva, ki je imelo silno ugoden odmev tudi v našem mestu in našem okraju. Zlasti moramo tu omeniti „odtajnanje“ vlog v hranihnicah. Denar je zopet začel krožiti med ljudstvo in z njim novo življenje. Kar pogledjmo malo naokoli, tu nove stanovanjske hiše, tam nova gospodarska poslopja. Trgovina se je začela na novo gibati, lesna industrija ima polne roke dela, cene kmečkim pridelkom so se vsaj za s'lo zboljšale in tako prideta do denarja kmoli in delavec in z njim trgovec in obrtnik, ki sta tudi nekoliko lažje zadihala. Tu smo omenili „odtajnanje“ denarja, ne smemo pa prezreti tudi socialne zakonodaje, ki je bila izdana letos, tako delavske, kakor tudi invalidske uredbe, ki bodo v najbližji bodočnosti prinesele ogromne koristi tako delavcem, kakor invalidom in bodo tudi prav precej pripomogle k splošnemu socialno gospodarskemu zboljanju v našem okraju. Nikakor pa ne smemo prezreti ogromnih koristi, ki jih je imel naš okraj lani in v vsej bodočnosti od

velikih javnih del po vsem okraju.

Ne bomo tu opisovali vsakega malenkostnega dela posebej, ker bi zato rabili najmanj 8 strani „Gorenjca“. Našteli bomo le nekaj najvažnejših del. V Škofji Loki sami moram takoj omeniti dva nova mostova in sicer železobetonskega pušalskega in lesenega studenškega. Vrednost obeh presega v denarju 620.000 dinarjev. Nato moramo omeniti nadaljevanje regulacije obrežja ob Poljanski Sori in nadaljevanje gradnje škarpe ob Vincarski poti. Nasip nje terena pri Siferju za novo cesto, adaptacijo mestne območnice itd. V okraju pa moramo omeniti zlasti novi most pri P. aprotnem in 1 km nove ceste, nadaljevanje valjanja Selške ceste, nadaljevanje gradnje ceste Sorica-Bohinj, nadalje znižanje klancev v Poljanski dolini. Moramo tudi omeniti otvoritev dveh novih šol in to v Retečah in Črnem vrhu. Če iz tega more vsak razviditi veliko skrb odločujočih za naš okraj.

Kulturno prosvetno življenje

se je gibalo lani pri nas okoli treh večjih prireditelj in sicer okoli velike gasilske prireditve 8. maja v Škofji Loki, pri kateri so gasilci blagoslovili svoj novi prapor in pri kateri je bilo odlikovanih 126 gasilcev iz našega okraja. Na ta dan je bila tudi velika gasilska tombola, katere se je udeležilo do 6.000 ljudi. Dva mesca nato je bil tudi pri nas veliki labor Kmečke zveze pri kateri je bil blagoslovljen novi prapor MRZ Zminec. Popoldne je bila tombola, katere se je udeležilo okoli 3000 ljudi. Naši fantje in dekleta pa so se letos krepko postavili na Mladinskem taboru v Ljubljani. Kot kronisti pa omenimo tudi prireditev JSZ pri kateri je bil tudi blagoslovljen njen prapor. Seveda ne moremo tukaj naštevati ogromno število kulturno-prosvetnih predavanj, sestankov, tečajev itd. v naših društvih.

Tako smo v glavnih potezah naslikali življenje in bitje v našem mestu in okraju v zadnjem letu. Lahko bi še razpravljali o tem in onem, na primer o verskem življenju, o odpadkih od vere, vendar nam bo to v glavnem zadostovalo, da ugotovimo, da je bilo zadnje leto za naš okraj nekam boljše kot prejšnje. Lahko rečemo, da so tudi zadnje volitve izraz vsega tega. Naš okraj je s svojim 81,18% za dr. Korošca dokazal, da je tudi v narodnem oziru zaveden in odločno slovenski. Pa še en pojav moramo omeniti, ki smo ga zapazili lani. Odločen odklon dr. Kramerjevi politiki po naših naprednih ljudeh. — Bog daj, da bi našli tudi oni pot nazaj k večini slovenskega naroda. To nam prinese l. 1939.

SPECIALNA TROŠNINA BARV
J. Grebenšek
KRANJ
Vidovcensko c. 6

O „zafrtajlanem“ kandidatu

Prejeli smo slednji dopis:

Dne 22. decembra 1938 sem prišel na Okroglo. Spomnil sem se, da je bil prejšnji dan sv. Tomaž ter sem šel voščit za god Tomaža Križnarju. Stopil sem v kuhinjo, kjer je ravno hursil sekira. Ko me je zagledal, je ves razburjen zakričal: „Kaj, ti si upaš meni pred oči! Ti si me dobro pri delavcih „zafrtajlil“! Kakšen nasprotnik delavcev pa sem jaz. Ti si mi veliko glasov požrl! Pro... ba...! Poberi se iz moje hiše, nič mi ni mar, če sva tudi hlapca „ta“!“

Ko sem videl njegovo veliko jezo in kako so mu izstopile oči, sem jo hitro ubral iz hiše, da prinesem vsaj zdravo kožo.

Tako je opravič z menoj stari jeeesar! Sedaj tudi lahko vsak vidi, kako bi se nam godilo, če bi prišli na oblast stari JNSarji. Zopet bi se napolnile ječe, batine bi bile na dnevnem redu in še beračem po cestah bi denar pobirali.

Imamo dokaze, da je Križnar nasprotnik delavstva. On je bil tisti, ki je trdil, da imajo delavci v mlekarni preveliko plačo, meni samemu pa je večkrat trdil, da je delavec pri nas gospod, ki vsako soboto prejme „frišen“

denar, on pa mora pri mleku loviti dinarje. Sedaj se vidi, da je Tomažu Križnarju le za lastne interese, ne pa za delavske. Zelo hudo mu je, ker ni prišel do poslanskega stolčka, da bi se lahko popeljal malo naokoli in da ne bi moral biti vedno na Okroglem.

Ko je imel Križnar sestanek v Vogljah in Velesovem pri Dragarju, je govoril, da dr. Semrov ni ničesar naredil in da tudi Brodar ne bo ničesar napravil, le on da bo ustvaril za delavstvo boljši položaj. „Ako ne, si pustim glavo odrezati,“ je celo trdil. O predsedniku dr. Stojadinoviću in dr. Korošču je raznašal res čudne letake ter imamo še danes to njegovo „reklamo“. Tomaž Križnar je pač imel lep načrt: uoče več nositi Batovih škornjev temveč se mu je zahotelo lepih „lakastih šolnov“, v katerih bi se vozil v Beograd. Pa je šel njegov načrt 11. decembra po vodi, ker Tomaž še vedno hodi v Batovih škornjih in hodil bo, dokler na Okroglem bo. Sekiro si je nabrusil, da v gozdu bo z drvmi se poskusil, da lahko v peči si bo zakuril. Za pečjo si bo zase urejeval „samoupravo“ ne pa za Slovenijo. To bo menda zanj še najbolj prav.

A. K.

Tedenske novice

IZ UPRAVE.

Dadanjšnji številki smo priložili položnice in prosimo vse naročnike, da nam nakažejo dolžno naročnino. V kolikor pa so nekateri že plačali naročnino, jih prosimo, da se priloženih položnic poslužijo v prihodnje.

Vse kolporterje prosimo, da nam vrnejo neprodane izvide obremen z obračunom.

KRANJ

Razglas. Občina Kranj opozarja vse hišne posestnike, da osnažijo hodnike pri svojih hišah in jih posujejo z žaganjem ali peskom. Obremen nuznanja, da je prepovedano iz dvorišč in streh metati sneg na ulice, ker je tako postopanje kaznivo.

Prikojevalni tečaj za moško krojenje se bo vršil tekom tega mesca. Prvi sestanek, na ka-

terem se bodo ugotovile vse podrobnosti, kakor začetek, mesto, trajanje in čas tečaja, se vrši dne 11. t. m. ob pti 9. uri v prostorih združenja, Kranj, Gasilski trg 7. Vabimo vse prijavitelce, da se sestanka sigurno udeležijo. Prijava za tečaj se sprejemajo še do sestanka.

Predavanje Katoliške akcije mož. V nedeljo, dne 8. januarja 1939 se vrši ob 6. zvečer v dvorani Ljudskega doma prav zanimivo sodobno predavanje. Može iskreno vzbujati!

Oven terpeninov milo je pri Slovcnkah zato tako priljubljeno, ker perilo varuje pred pokvaro, obnem pa mu da prijeten svež duh in ga sračno belo opere. In kar je važno: poceni je in dolgo traja.

Mestna občina opozarja vse, ki so prejeli položnice za plačilo I. obroka za novo k-pališče po odločbi okrajnega načelstva v Kra-

nju št. 3334/2 z dne 5. aprila 1938, da nemudoma poravnajo dolžne zneske, ker se bodo v nasprotnem iztirjali ekszekutivnim putem, kar bi pa povečalo stroške.

Ako imate karja ošesa in se vam dela tja koža, pridite v našo higienično urejeno pedikuro, kjer vam naš pediker odstrani vse te neprijetnosti brez bolečin in brez kemičnih sredstev za din 6.-. Ne mučite se s krpanjem nogavic, ker vam za malo denarja strokovnjaško popravimo moške, ženske in otroške nogavice. Samo pri Bata.

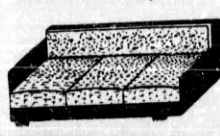
Zadnji dež s snegom je povzročil, da je v mestu nastala velika brozga. Nekateri hišni posestniki se pač premalo brigajo za svoje pločnike, da bi jih očistili od snega in posuli s peskom ter tako zagotovili pasantom prenos brez skrbi kake nesreče. Tudi avtobusni promet je zastel. Avtobusi na progi Tržič-Kranj —Ljubljana nekaj dni ne vozijo, tudi avtobus na postajo je odpovedal, ker je za vsak težji voz najbolj koščljiv Jelenov klanec. V sedanji zimi je že marsikateri avto običal na najhujši strmini pod hotelom Jelen.

KOLEDARČKI Zveze slovenskih obrtnikov so prispeli. Dobijo se v pisarni Združenja a din 12.-.

Kot žrtve materinstva je v torek preminula ga. Berta Demšar, soproga zobozdravnika dr. Dragotina Demšarja. Zapušča soproga in malo hčerko Majdo. Naj v miru počiva, ostalim pa naše sožalje!

Na Novega leta dan je bila v Bleiweissovi ulici najdena nova sivkasta suknja. Dobi se na Farovski loki št. 13.

Couch zofe, otomane, divane

in vse tapetniške izdelke izvršuje točno in solidno
V. TONEJC
tapetnik, Kranj

Na Božič zjutraj, med tem, ko so domači odšli k sveti maši, je vlomil domači hlapec pri posestniku Urbancu na Rupi pri Kranju v spalnico, kjer si je hotel nakrasti vrednostnih stvari. V spalnico je prišel tako, da je s sekiro razbil vrata. Odsesel je zlato uro z verigo in precejšnjo vsoto denarja. O tatvini je bila takoj obveščena žandarmerija. Orožniki so takoj aretirali osumljenega hlap-

ca z dvema njegovima pomagadoma, kjer so res našli vse pokradene predmete.

PRIMSKOVO

Na praznik sv. Treh kraljev ste povabljeni v Prosvetni dom, kjer vam bo naša mladina pripravila prijeten večer. Na programu je zabavna igra in še mnogo drugega. Pa tudi za dobro posrežbo je poskrbljeno. Pričetek ob 4. uri popoldne. Prijatelji poštene zabave, vabljeni!

Knjižnica v Prosvetnem domu je vsako nedeljo po sv. maši odprta za vse. Pridno jo obiskujte! Dobrodošel vsakdo!

ŠMARTIN PRI KRANJU

Kino Šmartinski dom, nam bo predvajal v petek, na praznik sv. Treh kraljev, v soboto in v nedeljo največji vefilm, ki nam prikazuje vse gigantske borbe v Indiji. „Osvajač Indije“, Ronald Colman, nam bo prikazal človeka, ki se je dvignil od navadnega delavca do velikega osvajačca Indije, ki je štirikrat uničil velike vstaje v Indiji. Nato zadušil vstajo mornarjev, med katerimi se je raznesla korupcija ob priliki prevažanja denarja, še nevidne borbe iz leta 1748. To je film, ki nam v resnici fenomenalni uvod v vefilm „Kraljevič in siromak“, ki ga bomo videli v Šmartinskem domu danes teden.

SKOFJA LOKA

Prisrčna božičnica v Mestni ubožnici. Sedanja občinska uprava obrača posebno pozornost na vsa pereča socialna vprašanja v naši občini. Skuša jih na vsak način omiliti, kolikor je pač to v njenih močeh. Tu naj omenimo le dvoje. Velik trud občine, da bi zagotovila vsem delavcem čim boljši in čim stalnejši zasluzek, da bi čimbolj omilila revščino med delavskimi sloji in druga velika skrb, ki jo obrača uprava svojim najbednejšim v mestni ubožnici. Kdor količkar zasluđuje razvoj tega mestnega zavoda, mora takoj opaziti ogromen njegov napredek v letošnjem letu. Res ogromen korak k izboljšanju je bil storjen. Tako zamenjava strešniškega osebja, nato velika adaptacija poslopja in precejšnja nabava novega inventarja. Zlasti moramo tu poudariti veliko složno delo čč. sester in občine, ki skušajo s skupnimi napori doseči čimlepše uspehe. Vsa ta skupna prizadevanja pa so rodila letos na sveti večer v ubožnici božičnico, tako prisrčno, domačo in ljubko, da jo dosedaj še nobena ni dosegla prav nobenem oziru.

Modna trgovina

IVO WENDLING

se preseli

7. januarja 1939 v bivši lokal tvrdke „Soko“ nasproti slaščičarne Bučar.
Vsem cenjenim odjemalcem se priporočam za nadaljno naklonjenost.

Mimica Zagorska:

Pod Triglavom

(Zgodovinska povest iz l. 1413. v dobi kmetskih uporov na Gorenjskem.)

„Ne pobijajte! Obrnite konje in vozove, da bodo šli nazaj!“

Dvesto rok hkrati je seglo po konjskih uzdah, vozovi so bili na mah obrnjeni. Tlačani so udarili po konjih in splašene živali so hitele v diru po cesti, da so kolesa kar pčkala in odskakovala. Za njimi so pognali konje hlapci in biriči. V divjem diru so se pdili iz vasi.

Bistričani pa so si veselo pomeli roke in od veselja cepetali.

„Zdaj smo jim pokazali! Presneto si bodo zapomnili!“

„Le škoda, da jim nismo smeli razbiti butic!“

„Slava ti, Vehar! Mi smo s teboj do konca!“

Radj pa je bil tam ob gruču podjetnjakov čisto miren. Lavrenčič, Hukel, Kralj in Klanc so ga navdušeno hvalili in samo njemu pripisovali zmago. Buccellini, Panizzol, Carrossini in Milano so mu stiskali desnico.

„Le tako naprej, Vehar! Morejo nam vrniti stare pravice.“

„Vrnili jih bodo,“ je mirno potrdil mladi puntar.

Pri gruču puntarjev se je ustavil mlad jezdec in vprašal: „Kje imam odhod najkrajšo pot k Veharju na Gorjuše?“

„Vehar je tu. Odkod prihajaš?“

„Iz Radolne.“

Rado je prijezdil bliže.

„Imaš morda zame važna sporočila?“

„Imam.“

„Govori!“

„Svobodnjak Dolinar me je poslal, da vam sporočim, kako je bilo danes zjutraj ob pobiranju desetine. V Radolni ni dal desetine nihče, tudi v Krnici in Gorjah nihče. Poklukar jim je menda prigovarjal, naj se ne bodejo z bikom...“

„Izdajalec!“ je uslo Radotu.

...pa ljudje so mu v odgovoru na take besede pljuvali v obraz. Biriči so dobili nekaj gorkih, Dolinar je enega pobil, če se ne motim, bo težko še kdaj hodil. En naš tlačan jo je dobil z bičem čez obraz, a biriči, ki ga je udaril, je dobil za plačilo točo polen in kamenja. Tudi na tlako ni šel sedaj še nihče in Do'inar preti, da ga ubije, kdor bi drznil kršiti njegovo zapoved.“

„Prav tako,“ je dejal Rado. „Ostanite zbogom, prijatelji, danes imam še doma nujnega posla.“

„Bog te ohrani! Zmagaš!“ so klicali puntarji za njim. Rado je jezditl proti Gorjušam. Samozvest mu je polnila srce in neomajena vera v zmago je živila v njem.

XX.

V naslednjih dneh so bili uporniki pijani od zmago-slavja, ker so tako lahko upognili grajske. Vse krčme so bile polne puntarjev, ki so peli in pili se čezmerno hvalili in obetali pogin gradovom. Vse je bilo prečerno in prvič so čutili dih svobode. Gradovi so se pod pritiskom upornikov potuhnil, niti biriči ali gnaj ki hlapce se ni upal prikazati v dolini. Bregarjeva, Jezerškova gostina in „Emavs“ so kar odmevale od petja polprijanih upornikov. Puklukar zdaj ni popival v „Emavsu“, sram ga je bilo, ker je prišel puntarjem v zamero in se je raje držal doma.

Na Gorjuše so jezditl drug za drugim poslanci. Rado jih je sprejemal, jih veselo pozdravljal in j m nalival vina. Prišel je poslanec Klandrov, krofasti krojač iz Račlovljice. Na ves glas se je norčeval iz grajskih in jim obetal vse hudo. Od Jurčka iz Vošč in od Aleša z Lancovega je prišel stari berač Jakob, Zorn iz Bodešč je poslal soseda tlaččuna, Mlinar iz Ribnega soseda praznika. Hribarjev Miha je prijezdil s svobodnjaškim mečem. Če mu je izro il oblast in gospodarstvo, pred pustom se bo Miha oženil pri Jurčku v Voščah, Ivanka bo vzela Jurčkov Janez se je te dni oženil z Belinovo Marinko. Miha pa si ne bo izbral žene med tlačankami, vzela bo svobodnjakovo hčer. Rado je bil vesel korajžnega svaka, obljubil mu je, da prideta na svadbo oba z Jerco in mu bo Rado za starešino. — Pogorec je prihajal sam, vesel, nobena skrb mu ni orala jasne-glica. Edino Martin s Koprivnika ni poslal n'kogar, a Rado je zvedel od Ožbalta iz Nomnja, da se je prav do-bro držal. Puntarjem ni nobena megla kalila pogleda v bodočnost.

Hartman pa si je drugo mislil. Ko so prišli domov biriči in hlapci prazni, tepevi, pobiti, s po'om'jenimi voznji, je od togote kar skakal in pihal kakor gad. Brez milosti je ukazal vse hlapce in biriče vreči v ječo. Jurij Pucheim in brat sta ga pogovarjala, a on ni pustil do sebe. Tri dni je mrko pil vino in sto drugih misli se mu je podlo po glava. Ali naj pošlje nad tlačane oboroženo silo? Tlačani bi mu pobili biriče do zadnjega. Naj pošlje poslance v Briksen in do cesarja prosit pomoči. Do tedaj mu kmetje zažgo grad nad glavo. Zdi se pa tudi, da sta škof in cesar naklonjena puntu. O, prokleti oblastniki, ki puste plem-

stvo povsod na cedilu! Misli je Hartman in čez tri dni je nehal piti vino. Sklep v njem je dozorel. Ukazal je odpreti ječo in je poklical vse služabnike predse.

Biriči in hlapci so se trepetaje drenjali okrog vrat, Hartman pa se je glasno smejal.

„Ali ste se spokorili, kozli?“

Noben mu ni upal odgovoriti. Hartman pa je nadaljeval:

„Ker ste bili tri dni v ječi, zato dobite vsak srebrni t-lar, še danes vam jih bo izplačal moj zakladnik.“ Smejale se je in se ni zmenil za Jurija Pucheima, ki je od jeze kar pobilskoval z očmi. Hartman jih je meril od nos do glave in jim dal zapoved:

„Pazite zdaj na svobodnjake! Ti so v glavnem zakrivilji upor, treba nati je seči po njih. Če pridete kateremu za hrbet, ga ugrabite in s'loma privedite na grad!“

Biriči so pokimali, Jurij Kraig pa je opomnil brata:

„Svobodnjaki so po stari postavi nedotakljivi.“

„Kaj so meni mar postave!“ je zavpil Hartman.

„Moja edina postava je moj meč, druge ne poznam več. Kam bom prišel, če bom mirno trpel tak očiten upor, da se mi bodo kmetje v obraz rogali. Po svobodnjakih udarim, pa bo vsem drugim zmanjkalo sape!“

„Ne prenašli se!“ ga je opominjal brat. „Prekršiš po-stavo, nakopljesh si srd briksenskega škofa.“

Tudi tlačani ne ravna jo po zapovedih. Sicer pa se v moje ukrepe nimaš vmešavati ti in nihče drugi!“

Jurij Kraig je utihnil in si mislil svoje. Hartman pa je ostro gledal biriče in rekel:

„Kdor mi spravi na grad Veharja z Gorjuš, dobi tri-deset srebrnih ogrskih goldinarjev.“

Biriči so se spogledali, ponudba je bila vabljiva. A kako dobiti v roke strašnega svobodnjaka?

Hartman je videl, da jih obljuba mami, nasmehni; se je in velel:

„Pojdite zdaj.“

Biriči so se molče zdrenjali ven. Na hodniku so obstali in se začeli tiho pomenkovati.

„Trideset ogrskih goldinarjev, vraga, to ni denar, ki bi se ga človek branil,“ je menil prvi hlapec.

„A zlodej naj me pocitra pri tej priči, če pojdem jaz lovit Veharja,“ se je pritoževal biriči, ki ga je Rado brenil v brado.

„Po nedolžnem som tri dni sedel v ječi, zdaj pa še kožo nesem na semenj,“ se je obrnil drugi in šel.

Drugi pa so se strnili skupaj in pomenkovali Hartmanovo ponudbo.

V ta namea so č. sestre pripravile v lepo prenovljeni obednici prekrasno božično drevesce, pod katerim so bile lepo urejene jaslje. Zraven na mizi pa so bili naloženi obilni zavoji iz vsakega ubožca posebej. Poleg tega pa je imel vsak ubožec na svojem prostoru vrh in krožnik vseh mogočih božičnih dobrot. Božičnico so počastili s svojim obiskom č. rektor uršulinskega samostana Viktorijan Demšar z letošnjim novomašnikom Janezom Kopačem, č. kaplan Jožef Vovk, g. župan Ziberl Matevž, g. ban, svetnik Lovro Planina nač. ubožnega odseka Luka Krek in več občinskih odbornikov. Prisrčni večer so otvorili č. sestre z lepimi božičnimi pesmimi. Eden izmed ubožcev je potem v kratkih besedah pozdravil vse, ki so se potrudili med nje, se jim zahvalil za veliko skrb in trud posebno še č. sestram ter h koncu želel vsem blagoslovljene praznike. Kratke nagovore so še imeli g. kaplan Vovk, načelnik g. Luka Krek in končno g. rektor Demšar.

Sledilo je obdarovanje ubožcev, nato pa pesem za pesmijo, ena za drugo v boljšem razpoloženju. Z obljubo, da bodo v bodoče po svojih močeh še skrbeli za svoje najpotrebnejše, so se gospodje poslovili. Ubožci pa so ta večer v svojih srcih začutili toplo zavest, da niso — pozabljeni.

Obdarovanje revnih družin. Mestna občina je za božične praznike razdelila med najrevnejše družine v občini moko, ki naj bi vsaj malo olajšala bedno življenje najpotrebnejšim za božič. Ravno tako je obdarovala družine za praznike tudi Vincencijeva konferenca. V imenu vseh, vsem dobrotnikom tisočkratni Bog plačaj. — Tudi delavci tovarne „Česir“ so dobili za praznike od podjetja prav lepe darove v gotovini.

„Ne sankajte se po poteh“. Sedaj, ko je zapadel sneg, je zopet oživila pri nas grda navada, ki so jo že tolikokrat skušali odpraviti, a vse skupaj ne pomaga nič, namreč, da je na vseh cestnih klancih, ki jih pri nas ni malo, vse polno sankacev. Jasno je, da pri tem postanejo pota gladka, da peš skoraj ni več mogoče hoditi po njih. Da ne bo nesreč, prosimo vse pristojne oblasti, da energično preprečijo sankanja po takih krajih, kjer je za pešce nevarno.

Še jim ne gre v glavo! Nekaterim pravi rezultati volitev nočejo in nočejo v glavo. Sedaj imajo novo kost za glodanje, namreč zadnjo rekonstrukcije vlade. Ali k temu samo

pripomnimo, naj kar glodajo — ampak zadnje bodo sami še bolj oglodani kakor so bili 11. decembra 1938.

CERKLJE

Prosvetno društvo bo uprizorilo v nedeljo 8. januarja ob polni 4. uri popoldne v Ljudskem domu Finžgarjevo kmečko igro: „Veriga“.

Vsebina: V mirni sosesčini živita kmeta Marko in Mejač, dokler ne najde Marko na Mejačevem vozu že pred 10 leti izgubljene verige. Vzame jo. „Saj je moja“, pravi. Mejač: „Naša je, ne tvoja.“ Iz mirnih in prijateljskih sosedov postaneata strupena sovražnika. Brez tožbe uveda ne gre. Ne Marko, ne Mejač ne more popustiti. Stari oče Primož ne more s prošnjami nič doseči, zato sklene začeti v vzrok prepričati — verigo vreči v globino bližnjega potoka, a pri tem sam utone. S smrtjo očetovo se sovrvaštvo in igra konča. Igro prepleta zgodba Markove Mici in Mejačevega Janeza.

Pridite pogledati! Pripeljite prijatelje! Ne bo Vam žal. Mraza se ne bojte, ker bo dvorana zakurjena.

Neš Jaka in Janez sta si velika prijatelja. Večkrat se sestaneta tudi pri dobri kapljici. Tu marsikaj zvesta, še več si pa povesta.

Jaka: „Že dolgo časa ni bilo k nam nobene brezposelnega. V tem mrazu pa je pridivil z motorjem mlad fant-brežposeln, ki je izučen za svojevrstno delo. Pa ga nihče noče vzeti na delo. Povsod ga odganjajo. Doma pa ga tudi ne marajo. Kar smilil se mi je revež. Dobro voljo imaš pa nihče tvoje volje noče upoštevati. To je res hudo! Danes smo ljudje res premalo hvaležni za take velikanske „talente“. Ali ne, Janez?“

Janez: „Ali še nisi nikoli slišal, da je ne-hvaležnost plačilo sveta?“

Jaka: „To je že res. Ampak, vsaj kak „napredni“ človek bi se pa že našel, da bi vzel tega brezposelnega na delo. Saj veš, katera mislim, ali ne?“

Janez: „Kako ne bi vedel! Saj ga vsak dan lahko vidim.“

Jaka: „Ta revež je preveč osamljen. Od same samote se mu bo zmešalo. Včasih tako divja z motorjem, da se bojim, da bo vse vogale in kantone povozil. Osamljenost je huda stvar. Pred volitvami je ta brezposelni motorist bil trdno prepričan o „napredni“ zmagi. Ali nisi še nič slišal, da je imel že načrte v rokah, kako bo zopet kazal svoje voditeljske zmožnosti vsej cerkljanski občini? A vsi načr-

ti in lepi upi so splavali po suhem grabau. Veš, če bi bil graben boljše narejen, bi vsaj načrti kje ostali.“

Janez: „Včasih pa le koristi, ako vse v redu ne narediš! V tem slučaju bi gotovo bilo v korist. A kaj hočemo, ko pa ne vemo, kaj prinese bodočnost.“

Jaka: „Se eno sem slišal: Ven-ti-oto! Če se boš nobenemu povedal!“

Janez: „Saj nisem klepetulja!“

Jaka: „Ven-ti-oto, so rekli g. firer. To bomo še pritisnili, da bodo vsi Cerkljani škripali. Še premalo smo pritisnili. Pride čas, ko bomo zopet mi na vladi. Takrat, takrat še dihati ne boste upali, tako vas bomo. Boste videli, kaj, zmore „nasilno“ zavrženi voditeljski talent,“ tako sem slišal.“

Janez: „Kdaj pa bodo na vladi, pa g. „voditelj“ ni povedal. Ali pa morda je?“

Jaka: „Z motorjem lovi novice, ampak tega kljub svoji pridnosti ni še zvedel.“

Janez: „Jaka, jaz sem še nekaj boljše zvedel. G. „voditelj“ se hudo jezi, ker mora plačati 500.— din.“

Jaka: „Ali je dobil kakšno odlikovanje?“

Janez: „Lepo odlikovanje! Veš, navdušen je bil za Mačka tako, da se mu je vse noči sanjalo, da je Maček dobil skoraj vse glasove. O teh sanjah je drugim pripovedoval. V Kranju imajo pa dobra ušesa. Slišali so o teh sanjah, pa so g. „voditelju“ rekli: „V imenu zakona plačaj 500.— din!“

Jaka: „V Kranju pa vseeno še ne znajo dovolj. Mi smo pa v prejšnjih „zlatih“ časih, ko so vihili sedanji Mačkovi volilci bič nad nami, za 1 firkelje, ki si ga v žeji spil, bili obsojeni

na 1 jurja. 500.— din je premalo.“

Janez: „Jaka, le spomni se. G. firer so brezposeln. V Kranju vedo o tem, zato so imeli za enkrat usmiljenje z njim.“

Jaka: „No, pa naj bo po tvojem!“

Janez: „Še eno stvar sem — ven-ti-oto! — zvedel. Ker se g. firer lepo obnaša do političnih nasprotnikov, zato so sklenili, da mu bodo za novoletni dar poklonili knjigo o lepem vedenju. Najbrž je še ni bral.“

Jaka: „To bo ravno prav zanj. Posebno hudo je menda na svoje nekatere bivše somišljenike. Kar pih od jeze. Če bo knjigo o lepem vedenju prebral, bo zvedel marsikatero zanj že davno potrebno novico.“

Janez: „Izpijva to-le, pa pojdiva domov! Če bo o teh stvareh zvedel g. napredni „voditelj“, bo že imel dovolj za premišljevanje čez leden.“

BESNICA

Med volilci je še vedno nekaj takih, ki sploh ne vedo, koliko glasov sta dobila pri volitvah 11. decembra oba Mačkova kandidata v naši občini. Upamo, da ne bo nikjer zamere, če povemo tako kakor je v resnici.

Torej brez zamere! Križnar Tomaž mi ga kličemo kar po domače Mrkušov Tomaž iz Okroglega, je dobil 17 glasov.

HRANILNICA IN POSOJILNICA V KRANJU R. Z. Z N. Z. (LJUDSKI DOM)

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. — Hranilne vloge se lahko vplačujejo tu li potom poštne hranilnice in so lagateljem tozaderne položnice na razpolago

Hranilne vloge se obrestujejo po 4%, in so vlagateljem vedno na razpolago. Vezane vloge s tri mesečno odpovedjo se obrestujejo po 5%.

14. januarja 1939 ob 20. uri v Kranju

Vstopnina 5 din.

veliki lovski družabni večer

v vseh prostorih hotela Stara pošta.

Volčnin

(Nadaljevanje.)

Stara grofica se je ozrla — poleg nje so stale Katja in druge stanovke njene sobe. Vse so napeto vsele na njenih ustnicah. Grofica je za trenutek molčala in motrila poveljnika z viška, nato je tiho zmajala z rameni in mirno odgovorila: „Ne vem, kdo je govoril; nisem prisluškovala.“ Poveljnik je pred njenim mirnim pogledom hitro umaknil roko z njenih ramen. Nato pa je zopet divje zakričal: „Takoj v zapor s staro!“ je grmel, ko je nadomoma nekdo poskočil iz vrste. Bila je Katja Gramofon. Njen sicer bled obraz je bil pordeč, oči so se jezno svetile, na sencih so tekale fine modre žilice. „Kako smete kaznovati staro grofico! Saj ni ničesar zagrešila!“ je zavpila s tresočim glasom. „Jaz sem govorila!“ Poveljnik se je globoko nasmejale: „Tej gospodi ne more škodovati, če pride v luknjo — če ne si še vedno domišljuje, da nam lahko ukaže. Starček pride v zapor in konec. Ti boš pa tudi kmalu tja prišla, če se boš tako obnašala.“

Natalija Modestovna se je hitro ozrla na Katjo, se mimogrede nasmešnila in molčala. Nekdo ji je prinesel iz celice plašč — bilo je sredi zime —, njeno odejo, zglavje in še nekaj stvari, da ne bi v zaporu ležala na golih deskah. Poveljnik pa ji ni dovolil ničesar vzeti s seboj razen plašča, ki ga je oblekla.

Cez tri dni se je vrnila Natalija Modestovna v barako, morda nekoliko bolj shujšana in blede, a še vedno pokončna in vztrajna, kakor je bila odšla. Njen povratek je bil podobno slavnostnemu pohodu. Vsa dekleta so poskočila in ji rednostno tekla nasproti. „Grofica je prišla, grofica je dober tovariš! Tega ti ne bomo nikdar pozabile, da si radi nas trpela; nisi nas izdala.“ je donelo vse vprek. Katja ji je skočila okrog vratu in jo silovito objela. Natalijo Modestovno je sprejem vidno gauil in lahko je božala Katji lase.

Odselj sta postali nerazdružljivi. Polagoma smo se navadile videti Katjo čepeti na nizki

teseni pručici ob nogah Natalije Modestovne. Ta jo je učila živati nogavice, ali pa ji je polglasno kaj čitala. Ko sem nekdo vstopila, sem videla Katjo v solzah, dočim jo je grofica tolažila: „Vse se izteče nam v korist,“ sem jo slišala govoriti, „le vere ne smemo izgubiti.“

Katja se je zelo izpremenila — redko kdaj jo je bilo slišati, da bi zmerjala, ali pe'a nedostojne pesmi in tudi stražarju rdeče armade pri vходу v barako se ni več vsedla v naročje. Postala je tiha in resna. Natalija Modestovna si jo je čisto osvojila, dasi je vedno godrnjala nad njenimi zanemarjenimi in nezaštitimi oblekami, a večkrat sem jo zasnela pri pianju ali šivanju Katjine obleke. Tudi Katja je poskušala grofici po svoje ustreči; tako je šla pomivati namesto nje, ji prinašala krop za čaj ali kosilo iz kuhinje. Tudi ostale stanovke so grofico rade imele; kmalu so začele paziti, da v njeni navzočnosti niso glasno in surovo psovale. Nekega dne nas je poveljnik spet obiskal. Stopil je v celico upričakovano prav v trenutku, ko je imela Natalija Modestovna vsa dekleta zbrana okrog sebe in jim nekaj pripovedovala. Na pol zasmešljivo je pripomnil: „Tu je kar prijatelno! Aristokrati se večejejo z vlačugami. Nenavdno prijateljstvo!“

Par tednov kasneje smo zvedele od neke žene, ki je v svoji rdečearmijev pomivala tla, da je na otoku izbruhnil pegasti legar. Nihče ni upal o tem glasno govoriti, a v šepetu je vendarle preletavala novica vse celice. Kmalu smo zvedele, da se kuga hitro širi.

Vse, ki so bile izvežbane v strežbi bolnikov, so bile pozvane, da se prostovoljno javijo v pomoč tistim, ki so zboleli za pegastim legarjem. Seveda sva se z Natalijo Modestovno takoj prijavili in nekaj dni kasneje je prišlo povelje, naj odideva v karanteno.

Zapustili sva barako. Katja je grofico molče spremljala do praga, dalje itak ni smela. Tu ji je tiho poljubila roko. Natalija Modestovna jo je pokrivala in jo poljubila na čelo. Tako sta se poslovili. Potem sva otovorjeni z najino

prtljago odšli v barako, kjer je razsajal pegasti legar.

Baraka je bila strogo ločena od vsega ostalega taborišča. Stala je na prostoru ob visokem zidu in to je bilo tudi vse, kar se je dalo videti iz našega okna. Toda kmalu smo pozabile na vse, kar nas je obdajalo, razen teh zatohlih, prenapolnjenih prostorov z zvijajočimi se, besnečimi, vročimi, umirajočimi ljudmi. Komaj smo opazile izpremembo med dnevom in nočjo. Vsak dan, včasih vsako uro, so nam prinašali nove bolnike, ki jih je napadel pegasti legar. Radi pomanjkanja prostora smo bile prisiljene, da smo jim postale slamo kar po tleh. Poleg Natalije Modestovne in mene sta bili tu še dve preprosti ženi, ki sta morali pomivati tla in podobno. En zdravnik in me štiri žene smo živeli v baraki. Sprva smo se poskušali nekoliko varovati uši, ker edino te prenašajo pegasti legar. Toda kako naj se obvarujemo pred njimi? Saj jih je bilo okrog nas toliko, da so kar mrgolele. Od lakote in težkega dela oslajbljeni ljudje se niso mogli upirati boleznim; večina ji je podlegla že čez nekaj dni. „Bodite previdni“, nas je svaril zdravnik, „umivajte se pogosteje z razkuževalnimi sredstvi, da same ne zbolite.“ Toda me smo dobro vedele, da je vse to brez pomena — prvič smo imeli premalo razkuževalnih sredstev, da bi se vedno z njimi umivale in drugič smo vedele le predobro, da bomo prej ali slej itak obolele.

O tem, kaj se godi po drugih taboriščih, nismo imele pojma. Nismo poznale ne njihovih veselja ne njihove žalosti. Obiskoval nas ni nihče, noben poveljnik in sploh n'h'e ni prišel, ker se je vsak bal te nalezljive holerije.

Tako je preteklo nekaj mesecev. Tedaj je nekega dne potrkal nekdo na vrata. Gotovo nam prinaša bolnike, sem si mislila, kajti sicer se itak pri nas ni oglasil noben človek. Šla sem k vratom in odpahnila težki železni zapah — tedaj sem zagledala Katjo, ki se je hočeče ozirala okrog sebe. Ko sem odprla vrata, je lušnila hitro kakor kaka prestrašena miš v sobo. „Ali je Natalija Modestovna tu?“ je vprašala

brez sape. „Jeli zdrava?“ Zdal sem šele prišla do besede. „Toda Katja“, sem rekla, „kako si upaš priti! Ti si boš nalezila bolezen! Nespametno dekle.“

Radi najinega glasnega govorjenja je prišla Natalija Modestovna z notranjosti barake. Vesel nasmehe je spreletel njene resne poteze. „Katja“, izpregovori nežno, „kako sem vesela, da te zopet vidim! Toda kdo pa ti je dovolil, da si prišla?“ — „Jaz nisem mogla več vzdržati brez vas“, je odgovorila Katja sramežljivo. „Že dolgo sem iskala prilike, da bi smuknila sem, pa se mi je šele danes posrečilo. Ušla sem od dela“, pri tem se je razposajeno zasmejala kakor šolarica, pa je takoj utihnila, ko ji je pogled obstal na dolgi vrsti v vrčici se zvijajočih in stokajočih ljudi na tleh. „Prinesla sem vam nekaj v dar“, je nato nadaljevala, — „prvi pomladni pozdrav. Pogledajte, — in podala je Nataliji Modestovni lepo razcevoljeno vejico z majhnimi, medlordečimi zvezdicami, ki so bile neposredno prilepene na sivo lubje. Bil je volčnin, ki cvete prej, predno poženejo listnati popki. Začuden sem zrla na dvorišče. Zares, pomlad je prišla in mi v naši baraki je sploh nismo opazili. Šele sedaj sem začutila, kako tope je zrak in kako morda je nebo nad nami.“

Vesela je sprejela Natalija Modestovna cvetočo vejico. Nato je poljubila Katjo, a spregovorila je resno: „Hvala, da si se me spomnila; hvala za tvojo ljubezen. Ali sem ne smeš nič več priti, si razumela? Če bi to kljub temu poskusila, potem bi bilo to proti mojemu dovoljenju. Ne bodi žalostna! Kmalu se bom vrnila v barako — počakaj, le da postane toplo, kajti poleti legar vedno pomeha. Tedaj si bova imeli veliko povedati! Sedaj pa teči, predno te kdo zapazi. Bog te blagoslovi.“ Poljubila je Katjo, ta pa se je okeknila njene roke. „Natalija Modestovna“, je klicala Katja obupno, „jaz vem čisto gotovo, da se ne bova nikdar, nikdar več videli!“ „Neumno dekle“, je odgovorila grofica strogo, a dobrohotno, „kako moreš vedeti, kaj nas čaka v življenju? Mi moremo le vdano reči: „Zgodi se Tvoja volja!“ (Dolge na 4. strani spodaj.)

Dr. Mohorič Jakob, ali kakor ga mi kličemo Medvedov dohtar, je ujel 6 glasov. Mi ga zato kar po domače kličemo, ker je bil rojen pri Medvedu v vasi Njivec v naši občini.

Torej oba kandidata sta skupaj došla 25 glasov.

Ce primerjamo naslove obeh kandidatov, vidimo takoj, da bi bilo lahko vse drugače.

Dr. Mohorič bi bil za časa kandidature lahko Križnarju odstopil tisti dve črki „dr.“ ker njemu itak nista nič koristili, naslov „bivši bankir“ pa mu je naravnost škodoval.

Ce bi bil Križnar imel na kandidadni listi črki „dr.“ pred svojim priimkom bi bil danes lahko poslanec, ker pa jih je pogrešal ni poslanec, kakor sta bili dr. Mohorič v pogubo.

Zelo zanimivo je Tomažovo število glasov, ki jih je dobil na dan volitev.

Da je Tomaž Križnar dobil samo 17 glasov na našem volišču ni tako zagonetno, kakor bi človek mislil v prvi sapi. Njegova predstavniška liste imata namreč take hišne številke, da obe skupaj zneseta ravno 17. Janezova hišna številka je osem, Florijanova pa je devet in če pride še boljši računar ne bo iz teh dveh števil spravljen več skupaj kakor le 17.

Janez je tako potegnil 8 krat, Florijan pa 9 krat za rep in bilo je — končano. Janez je tudi rekel, da se bo že še prekucnilo, ker se sedaj ni hotelo, ni pa povedal, če se mu je na poti proti domu morda kaj „prekucnilo“. Ako pregledamo volilce obeh opozicijskih kandidatov, katerih je 23 najdemo med njimi vse stanovne in poklice kakor: mizarje, tesarje, čevljarje, zidarje, užitkarje, kmete, delavce vseh vrst, kovače in vaške brivce. Da pa vsi ti ne bodo trpeli žeje imajo v svoji družbi 2 gostilničarja in enega „birta brez pisma“. Vsa družba je kakor vidite, sposobna za „samostojno življenje“ in bo šla svojo pot in živela brez nas.

VODICE

Prazniki so za nami. Kričečih novosti niso pustili. Vreme, zares božično, mrzlo in suho nas je potisnilo v hiše. Krog peči in lepi domačnosti in ob vzvišeni skrivnosti teh praznikov so šli mimo nas najlepši dnevi cerkvenega leta. Pa bi bila krivica, če bi rekli, da je šlo vse mirno. Čeprav se obnavlja Božič vsako leto, ga vendar obhajamo vsako leto z istim globljim veseljem, kot bi ga praznovali prvič.

„Kralj z neba“, globoko igralsko delo gledališkega igralca g. Edvarda Gregorina, je dal tem praznikom še prav posebno lep pečat. Na Silvestrovo popoldne so napolnili Dom gledalci večinoma ljudskošolska mladina. Prav razveseljivo je zadržanje te mladine. Saj imamo vedno strah v naših dvoranih, da zadržanje najmlajših gledalcev pokvari gledalski užitek odraslim. V soboto smo ugotovili, da so po primerni razlagi ti mladi junaki prav tako dovezni za kako težjo stvar, kot je „Kralj z neba“. — Na Novega leta dan ob treh popoldne je pokazal naš dom napako, da je premajhen. Ljudje, ki so prišli malo kasneje, niso več mogli v dvorano. Vendar so se zadovoljili, ko so zvedeli, da bodo na Treh kraljev lahko prišli k tretji predstavi, zopet popoldne ob treh. Ne majhna dvorana je sprejela v svoje prostore ljudi, ki so prišli peš in s kolesi pa še na druge načine tam od Mavčič, Komende in Bog ve od kod še. Tudi naš dobri prijatelj, novoizvoljeni poslanec g. Ivan Štrcin je bil med gledalci. Velikansko delo je to, ki vedno vzbudi ne male pomisleke in nezaupanje, češ, ali je mogoče kaj takega na deželi uspešno uprizoriti. Te predstave, ki smo jih pa sedaj videli so neke odgnale take misli, ampak smo tudi ugotovili, da deželani igrajo take stvari res s srcem, ne samo z naučeno besedo in kretnjo. Ni najkoristnejše hvaliti posameznih igralcev, omeniti pa moramo odlično scenerijo našega občinskega tajnika, ki najde poleg dnevnega poklicnega dela čas tudi za take stvari pa čeprav po noči. Najtežje pa je delo režiserja, g.

Bog ve, kaj je za nas dobro. Le pojdi zdaj, globoca moja! Kmalu se bova spet videli.“

Glasba jokaje je zapustila Katja našo barako.

Imela je prav. Nič več se nista videli. Par dni po Katjinem obisku sva zboleli Natalija Modestovna in jaz obe istočasno za pegastim legarjem. Več tednov sem ležala med življenjem in smrtjo. Tedaj se mi je nekega dne polagoma začela vračati zavest. „Kje je Natalija Modestovna?“ je bilo moje prvo vprašanje. — „Danes je ravno 40 dni po njeni smrti.“ mi je prijazno odgovorila žena, ki je sedela na ležišču poleg mene. Pogledala sem okrog sebe in spoznala bolnišnico. Potemtakem so me prenesli iz barake, v kateri sem živela z Natalijo Modestovno in kjer sva zboleli? Bilo je prenaporno, da bi še kaj mislila... Izbrpana sem spet zaprla oči. „In kje je Katja?“ sem vprašala z težavo čez nekaj časa. — „Ali mislite Katjo Gramofon? Tudi ta je že skoro en teden mrtva,“ je pripovedovala zgornja žena. „Nekaj kaznjencev je bilo namreč predčasno pu-

šaplana, ki je delo postavil res visoko nad našo navadno igranje. Morda bo naša dvorana tudi v nedeljo 8. januarja v četrti odprta za to igro.“

POVLJE NAD TRSTENIKOM

Med najstarejše farane v trsteniški fari spada Matevž in Alenka Okoren, po domače Kajžarja s Povelj.

On je čevljar in star 81 let. V mladosti je skupno z rajnim dr. Pernetom pasel ovce na Poljani. Pozneje se je na Koroškem izučil čevljarstva in delal dolgo vrsto let pri Martinu v Zalogu, kjer so imeli veliko čevljarstvo. Ko je pa na Povljah začel na svoje, je s svojim „trinogom“ hodil v „štere“ in tako pošteno preživljal svojo družinico. Je vedrega značaja, ki ga tudi na stara leta ni zapustil.

Alenka je stara 82 let. Ona je še bolj vedrega značaja in vedno pripravljena za pogovor, v katerem pride do izraza njena šegavost. V prejšnjih letih je nosila maslo v Tržič, tako, da so ji splošno rekli „Putrova Alenka“. Tako je tudi ona skrbela, da sta skupno z Matevžem vzgojila 4 otroke. Andrejčka in Joža je vzela kruta svetovna vojna. Ostale sta se pa lepo izučila in dobro pripravila za življenje.

Oba Kajžarja vedno rada bereta, posebno „Gorenjca“ in „Domoljuba“. Za dobro in katoliško stvar sta bila vedno vneta. Bog ju živi še čila in zdrava!

VIRMAŽE - SV. DUH

V nedeljo 8. januarja uprizaro Prosvetno društvo Virmaže-Sv. Duh v Prosvetnem domu v Stari Loki dramo v 4. dejanjih „Bele vrtnice“.

Med odmori igra domači šramel kvartet Pričetek točno ob pol 4. uri popoldne Vstopnina običajna. Prijatelji in somišljeniki vljudo vabljeni! Odbor.

PREDVDOR

V letu 1938. je bilo v predvdorski fari 10 parov poročenih, pokopali smo jih 23, novorojenčkov je bilo 44 in sicer 41 rojenih doma, 3 pa v ljubljanski bolnici.

Dne 30. decembra l. l. je bil krščen 15 otrok — hčerka — Zadnikarju Jakobu iz Nove vasi. Botrstvo je blagovolil prevzeti ban g. dr. Marko Natlačen.

STRAŽISČE

Ponovno se dogaja, da pri nas ne dobimo redno ob četrtih katoliških časopisov. Čudno se nam zdi, ker smo pri prejšnjih pismoših dobivali vsak časopis redno, a prav zadnje čase nam časopisi zaostajajo vedno za en ali dva dni. Na vprašanje nam je prizadeti pismošna odgovorjal, da je preveč obtežen od postaje do Stražišča. Mi smo mnenja, če lahko pride vse napredno časopisje redno na svoja mesta, kamor so namenjena, lahko pridejo tudi naši.

Upamo, da bo ta opomin zadostoval, ker bomo v nasprotnem slučaju že poskrbeli, da ne bomo zapostavljeni od ljudi, ki so proti naši slovenski skupnosti.

Prizadeti naročnik.

Obrtništvo

SUSMARSTVO.

Ze skoro sedem let obstoji novi obrtni zakon, ki razmejuje in sestavlja posameznim strokam svoj delokrog. Točno določa pot, katera je potrebna za pridobitev teh pravic. Toda, navzlic vsemu se ravno sedaj, bolj kot kdaj prej, izrabljajo ti predpisi, šušmarstvo se je grozno razpaslo. Iz statistike obrtne zbornice se jasno vidi, kak obseg se zavzema to nelegalno obrtovanje. V dravski banovini bodo dosegli kmalu šušmarji število mojstrov. Obrtni zakon točno pravi, da sme le oni izvr-

ščenih na svobodo, med njimi tudi Katja. Bridko je jokala in prosila, naj jo tukaj pustijo; izpovedala je v solzah, da mora za grofičen grob skrbeti. In res, skoro vsak dan je smuknila na pokopališče, ki leži tik ob ženski baraki. S travo je pokrila grob, s težavo je v gozdu izkopala grm in ga zasadila na grob. Ne vem, zakaj. Saj ni prav nič lep. Volčin mu pravijo ljudje. In ko je prišel dan odpovedanja, ko naj bi parnik odpeljal vse osvobojenke na celino, je Katja izginila. Parnik je moral odpeljati brez nje. Šele dva dni pozneje so jo našli: mrtve je naplavilo njeno truplo na obrežje... Gotovo si je sama vzela življenje.

Glasi šum me je splašil v mojih spominih. Sivočrna vrana je s krokanjem odletela z drevesa. Zdal je čepela na vejici cvetnega volčina, glavo je obrnila postrani in gledala radevedno proti meni...

Aleksandra Ancerova - Pavel Slapar.

ševati obrt, ki zadosti vsem predpisom, ter je to oseba pravica. Ako bi oblast upoštevala to določilo, potem bi šušmarstva ne bilo, ker bi ob kršenju teh določil bil vsak kaznovan, kakor določa obrtni zakon. Vendar pa vidimo, da navzlic temu vedno raste in se razvija neupravičeno obrtovanje, ker so vse kazni tako majhne ali pa jih sploh ni. Te kazni niso nobena ovira, ker je šušmar še vedno na boljšem, saj nima ne davčnih in socialnih obvez, najmanjše dajatve in nobene odgovornosti. Vsa moralna in strokovna odgovornost pa pade na obrtni stan, češ tako je rokodelstvo.

Tudi neznanje kalkulacije dela pri ceni neverjetno škodo. So slučaji, da je pleskar — šušmar — napravil svoje delo pri cerkvi, kot za isto ceno kot pri mali enostanovanjski hišici. Nešteto je takih naravnost obupnih primerov, ki očitno dokazujejo, da rokodelstvo vsled takih ran vidno peša. Ze industrializacija je vzela mnogo pravic in možnosti obstoja obrtstva, sedaj pa še ta rana, proti kateri so zdravila samo na papirju. Pripravlja se poseben zakon proti takim, ki šušmarstvo pospešujejo, ter bodo tudi oni, ki šušmarju oddajo delo običajno kaznovani. Sicer bi že obstoječa določila v obrtnem zakonu bila dovolj stroga, toda... V interesu vsakega rokodelstva je, da samo v prvi vrsti zastavi vse sile in šušmarstvo zatira, ker drugače neizogibno sledi konec stanja, ki drugega se je razvil že marsikaj koristnega za ves narod. Oblast pa javno naprošamo, da v vseh slučajih postopa točno po obrtnem zakonu.

Skupno združenje obrtnikov v Kranju.

DELAVSTVO

Koledarček ZZZ 1939

Zveza združenih delavcev je izdala za leto 1939 prav lep in okusno vezan delavski koledarček; opremljen je s sliko naših odličnikov, vsebuje tudi novo delavsko himno ZZZ, navodila za organiziranje v ZZZ ter najvažnejše določbe naše socialne zakonodaje, iz katerih more vsak uslužbenec ugotoviti svoje zajamčene pravice, ki izvirajo iz delovnega razmerja.

Poleg tega še vsebuje delavcu potrebne naslove državnih uradov in drugih javnih ustanov ter poštne pristojbine. Praktično sestavljen delovni koledar stane samo 8 din in se naroča v centrali ZZZ, Ljubljana, Čopova 1. Koledarček je primeren priročnik in svetovalec za delavce in nameščence ter ga radi tega toplo priporočamo.

Š a h

Dne 30. decembra 1938 se je vršil v lovski sobi hotela „Stara pošta“ III. redni občni zbor Kranjskega šahovskega kluba. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči gg: predsednik A. Prah, podpredsednik inž. Povoden, I. tajnik L. Prah, II. tajnik Vidgar, blagajnik Zerjal, gospodar Dodič, kapetan Singer in odborniki inž. Skopal, Lieber in Kos.

Kvalifikacijski turnir se bo pričel dne 13. t. m. in se prijave sprejemajo do vključno tega dne. Igralna dneva sta torek in petek od 20. ure naprej.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača D: 0.50. Najmanjši znesek je 6 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane i. t. d. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKŠ, tapetnik Na skali 5 (v hiši g. Šipica).

Kompletne spalnice, vezane, dobite že od 2500 din dalje pri Lužovec Franc, mizarstvo, Poženik št. 28, p. Cerklje.

Opremljen trgovski lokal se odda v najem takoj. Naslov v upravi.

Oddam s 1. februarjem družinsko stanovanje: 2 sobi, kuhinja, shramba in kopalnica. Čojzova cesta št. 16.

V i n a

iz Centralne vinarne v Ljubljani. Frankopanska ulica 11. bodo zadovoljila Vaše pive najbolj!

Novoporočeni!

Najlepše in najcenejše spominske slike na poroko Vam izvrši

Foto Jug - Kranj

Pletilje

ki imajo pletilne stroje, dobijo stalno delo na dom.

Kušlan - Kranj

Pozor! Čevljarna „Elita“ Kranj

Vam nudi najugodnejši nakup vsakovrstnih čevljev za zimo, kakor šport, smuč iz nepremočljive krom kože in sploh za štrpce, kakor tudi vse vrste luksuznih čevljev najnovejših modelov. Poskusite in preprečali se boste, da so „Elita“ čevlji najboljši. Sprejemamo tudi popravila ter jih najhitreje in najvestneje izvršujemo. Kupuj domače blago! Ročno delo!

KOŽE!!!

Mesarji, trgovci in usnarji! Ponudite svoje zaloge svinjskih, govejih in telečjih kož, kakor tudi loj pri tvrdki

R. BATISTIČ

STRAŽIŠČE pri KRANJU

Tel. int. Kranj 50.

Kupuje po najvišjih dnevnih cenah.

Res poceni primerna darila!

Ure, zlatnina, in druga darila pri Rangusu v Kranju se bodo dobila!

B. RANGUS zlatar in sodni cenilec v Kranju

Zlato in srebro kupujem po najvišji dnevni ceni!

Take ure od 100 din dalje

14 karatni zlati prstani že od 70 din dalje

14 karatni zlati uhani že od 60 din dalje